
ŠTÚDIE

BITKA PRI PODUBNÍ

(PRVÉ VÍŤAZSTVO RAKÚSKEHO POMOCNÉHO ZBORU NA ŤAŽENÍ V RUSKU ROKU 1812)

TOMÁŠ SLEZÁK

SLEZÁK, T.: Battle of Podubnie (the first victory of the Austrian Auxiliary Corps in Russian campaign in 1812). *Vojenská história*, 2, 14, 2010, pp. 3–26 Bratislava.

The study refers to the Russian Campaign of Austrian Reserve Corps in 1812 in Russia accompanying Napoleon's Army. It describes the background of the clash being fought by Carl Philipp Schwarzenberg at Podubnie at the end of the first half of August 1812, ending in the victory of the Austrian Auxiliary Corps. The work is based on the sources of Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv in Vienna. The author evaluates the preparation of the adversaries, their tactics or strategy of their Majors and it brings to the light plenty of new facts and information on the battle. The author adds detailed charts of the structure of the armies – the Austrian and the allied Saxon corps – in the period before the clash. Similarly, he describes the structure Russian 3rd Army of the West so that a careful reader has got a thorough view of the situation and the strength of the counterparts. The study is filled with detailed information (i.e: the disturbance of the night camp from a flock of wolves, or the details on some exhausting marches and so on) that contributes to the precise picture of the run of the events.

Military History. Austria. Russian Campaign 1812. Napoleonic Era.

Francúzske ťaženie do Ruska v roku 1812 neustále priťahuje pozornosť historikov venujúcich sa napoleonskému obdobiu.¹ Relatívne málo monografií sa však venu-

---

1 Priebehu Napoleonovho ťaženia do Ruska sa v minulosti venovalo viacero autorov. Z ruskej a sovietskej historiografie pozri najmä: BOGDANOVIČ, M.I. *Dějiny Vlastenecké války roku 1812*. zv.1-7. Praha : I.L.Kober, 1869.; TARLE, J.V. *Napoleonovo tažení na Rus 1812*. Praha : Naše vojsko, 1950; ŽILIN, P. A. *Kutuzovova protiofenzíva v roce 1812*. Praha : Naše vojsko, 1953.; Francúzska historiografia: MADELIN, L. *Histoire du Consulat et de l'Empire*. zv.12 Paris : R. Laffont, 2003. Zo starších nemeckých zdrojov pozri napr.: CLAUSEWITZ, Karl v. *Der russische Feldzug von 1812*. Essen : Magnus-Verlag, 1984.; BEITZKE, H. *Geschichte des Russischen Krieges im Jahre 1812*. Berlin : B. Brigl, 1862.; z novších diel: STEGER, F. *Der Feldzug von 1812*. Essen : Phaidon, 1985. Z anglosaskej literatúry pozri najmä: NAFZIGER, G.F. *Napoleon's Invasion of Russia*. New York : Ballantine Books, 1988.; RIEHN, Richard K. *1812 : Napoleon's Russian Campaign*. New York : McGraw-Hill, 1990. Z novšej českej historiografie sa ruskému ťaženiu venoval najmä KOVAŘÍK, J. *1812. Napoleonovo ruské tažení*. Praha : Hart, 2001. Zo slovenských diel sa téme venujú naj-

je zapojeniu rakúskeho pomocného zboru pod velením generála jazdeckta Karla Philippa Schwarzenberga, ako telesa, ktoré rakúska monarchia poskytla francúzskemu cisárovi podľa spojeneckej zmluvy zo 14. marca 1812. Aj keď sa viedenský dvor snažil svoju účasť vo vojne proti dovtedajším spojencom obmedziť na minimum, v podmienkach bojového ťaženia neexistoval veľký priestor na diplomatické ohľady a kľúčovanie.

Pomocný zbor sa v zmluvne určenej sile 30 000 mužov a 76 diel sústredil na jar 1812 v Haliči v okolí Lvova.² Podľa rozkazov francúzskeho cisára mal pôsobiť na pravom krídle Veľkej armády, ktorá sa pripravovala na inváziu sústreďujúc sa za riekou Nemen, ktorá tvorila hranicu medzi Ruskom a Varšavským veľkovojvodstvom. Generál Schwarzenberg zaujal na konci júna pozície na rieke Bug, pripravujúc sa nasledovať zbory Napoleonovej armády, ktoré dňa 24. júna 1812 prekročili hranice.

Proti Napoleonovi stáli tri ruské armády – 1. západná armáda generála pechoty Michaeľa Andreasa Barclaya de Tolly, ktorá mala v súčinnosti s 2. armádou generála Petra Ivanoviča Bagrationa čeliť hlavným francúzskym silám postupujúcim na Vilnius (Vilňus); na juhu vo Volynskej oblasti operovala 3. armáda generála jazdeckta Alexandra Petroviča Tormasova v celkovej sile 37 000 mužov. Jej úlohou bolo čeliť prípadnému vpádu do Volyne a viazať južné (pravé) krídlo protivníka.³ Francúzsky cisár však kvôli nedostatku informácií početný stav a úmysly Tormasovovej armády podcenil a na jej zablokovanie určil len VII. zbor divízneho generála Jeana Ebenezer Reyniera, zloženého zo 17 000 saských vojakov. Reynier dostal 22. júla 1812 rozkaz zaujať pozície na línii Brest-Litovsk – Kobrin – Pinsk a brániť prístup k zásobovacej línii Veľkej armády, ako aj prístupovú trasu do Varšavského veľkovojvodstva. Paralelne dostal rozkazy od Napoleona aj rakúsky veliteľ, ktorého novou úlohou bolo nasledovať Francúzov pri prenasledovaní ustupujúcej 1. a 2. ruskej armády.⁴

Pozície rakúskeho a saského zboru sa týmto spôsobom vlastne vymenili, aj keď knieža Schwarzenberg, disponujúc presnejšími informáciami o postupe Tormasova, s presunom váhal. Nakoniec však vydal 23. júla rozkaz na pochod k Nesvižu a Minsku, čím by sa pripojil k hlavnej armáde.⁵ Sasi generála Reyniera zaujali pozície len dva dni pred hlavným ruským útokom, čo im znemožnilo vyslať smerom na juh jazdecké hliadky a Tormasovov zámer odhaliť. Obeťou Napoleonovho pochybenia sa stala jedna z peších brigád VII. zboru pod velením generálmajora Klengela, ktorá 24. júla zaujala pozície v mestečku Kobrin ležiaceho na strategickej križovatke ciest. O dva dni nato sa brigáda s celkovým počtom 2 400 mužov ocitla v obklúčení spojených oddielov ruských generálov Jefima Ignatieviča Čaplica a Karla Osipoviča Lamberta, ktorí na mesto zaútočili s 5 000 mužmi. Po desaťhodinovom boji sa generál Klengel vzdal, keď mu ruské jazdeckto odrezalo aj poslednú ústupovú trasu k jadrú VII. zboru.⁶ Reynier, ktorému zostalo len 15 000 mužov, nevidel iné riešenie, než sa stiahnuť z pridelených pozícií na sever a pokúsiť sa v spojení s rakúskym zborom zabrániť tomu, aby Tormasovova armáda nečakane vpadla do tyla Veľkej armády.

Akonáhle sa knieža Schwarzenberg dozvedel o porážke pri Kobrine z depeše od generála

mä: DANGL, V. – SEGEŠ, V. *Vojenské dejiny Slovenska*. Zv. 3. Bratislava : Ministerstvo obrany SR, 1996 a DANGL, V. *Bitky a bojiská v našich dejinách 2*. Bratislava : Perfekt, 2007.

2 Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Alte Feldakten (ďalej len ÖSta KA, AFA), č.k.1512, č.j. 1812/6/7.

3 BOGDANOVIČ, M.I. *Geschichte des Feldzuges 1812*. zv. 1. Leipzig, 1863, s. 208.

4 Tamže, s. 296.

5 ÖSta KA, AFA, č.k.1512, č.j. 1812/7/238a.

6 GEBLER, W.von *Das k.k. österreichische Auxiliärkorps im russischen Feldzuge 1812*. Wien : Wilhelm Braumüller, 1863, s. 35.

la Reyniera, ktorú dostal v Nesviži 30. júla⁷, uvedomil si nebezpečenstvo pre svoj zbor. Jeho komunikačná a ústupová trasa vedúca do Varšavského veľkovojevodstva bola prerušená a navyše hrozilo, že mohutná Tormasovova armáda v otvorenejšom teréne severne od Pripjate nebude mať väčšie problémy eliminovať, respektíve v dôsledku obrovskej prevahy jazdeckta obísť Reyniera a operovať v tyle Rakúšanov. Ak by rakúsky zbor pokračoval podľa opakovaných rozkazov datovaných 15., 22., a 28. júla, ktoré nariadovali pochod do Nesvižu a následne smerom na Minsk a Mohilev, zostalo by tylo Veľkej armády nekryté pred Tormasovom, čo by mohlo mať pre Napoleonovo ťaženie neblahé dôsledky.⁸ Do akej miery ovplyvnila rozhodnutie generála Schwarzenberga nechať nechať sa vťahnúť do hĺbky ruského územia, je otáznne, faktom však ostáva, že išlo nesporne o správne rozhodnutie.

Ešte večer 30. júla boli zmenené pôvodné pochodové rozkazy, ktoré určovali trasy postupu jednotlivým jednotkám až do Minska⁹ a boli vydané nové, ktoré nariadovali presun do Slonimu cez Snov, Stoloviče a Palanku. Jazdecká divízia poľného podmaršala Johanna Mariu Frimonta tvorila predný voj, za ňou v hodinových intervaloch postupovali pešie divízie a v tesnom závese za nimi delostrelecká záloha a vozový trén, pričom boli vydané prísne príkazy na zabezpečenie delostrelectva a bagáže pre každú noc, pretože si generál Schwarzenberg a jeho náčelník štábu generálmajor Joseph von Stutterheim uvedomovali nebezpečenstvo nájazdu ruského nepravidelného jazdeckta.¹⁰ Do Slonimu dorazili jednotky zboru 3. augusta, kde došlo k spojeniu oboch zborov. Aby si generál Schwarzenberg zaistil správy o nepriateľovi, vyslal ešte z Nesvižu oddiel od 3. švališárskeho pluku (O'Reilly)¹¹ pod vedením ritmajstra Schmelzera na juh smerom na Pinsk. Jedna čata tohto oddielu prenikla až k Lohišinu – asi 25 km od Pinsku – aby zistila, či nepriateľ nemá v pláne postupovať po trase Pinsk – Nesviž – Minsk. Hrozilo nebezpečenstvo, že by po tejto trase Rusi úplne obišli rakúsky a saský zbor a mohol by sa im podariť prielom do tyla Veľkej armády. Našťastie hlásenia nepotvrzovali ruský postup na sever – nepriateľské oddiely udržovali líniu rieky Piny medzi Janovom a Pinskom. V Klecku južne od Nesvižu ponechal knieža Schwarzenberg podplukovníka knieža Kinského spolu s dvoma stotinami 58. pešieho pluku (Beaulieu), jednou stotinou z 5. práporu poľných strelcov a dvoma delami, aby zabezpečovali spojenie s Veľkou armádou a zároveň sledovali pinskú cestu pre prípad ruskej ofenzívy.¹² Veliteľ rakúskeho zboru nezabudol pomocou zvláštného posla informovať Napoleona o zmene situácie a o fakte, že knieža nemôže splniť jeho príkaz postupovať k Dnepru a zároveň požiadal o odsúhlasenie svojho rozhodnutia pomôcť Reynierovi.¹³

V Slonime sa obaja velitelia zborov dohodli na spoločnej ofenzíve proti Tormasovovej armáde. V súlade s touto dohodou vyrazil 5. augusta saský zbor cez Nový Dvor a Podorosk

7 ÖStA KA, AFA, č.k.1512, č.j. 1812/7/ad238.

8 Tamže, č.k.1512, č.j. 1812/7/238a.

9 Tamže, č.k.1512, č.j. 1812/7/225.

10 Tamže, č.k.1512, č.j. 1812/7/229, č.j. 1812/7/230 a č.j. 1812/7/234.

11 Pešie pluky rakúskej armády sa v napoleonskom období označovali dvojako. V staršom systéme bol pluk pomenovaný podľa majiteľa (Oberst-Inhaber), čo bola tradícia siahajúca do 17. storočia, keď žoldnierski velitelia stavali pluky na svoje vlastné náklady a disponovali nimi ako so svojím majetkom. Nový systém označovania sa zaviedol v roku 1769, keď sa plukom pridelili poradové čísla, ktoré korešpondovali (v súlade s kastovníctvom rozšíreným v rakúskej monarchii) s rangom vtedajšieho majiteľa. Vo väčšine prípadov zostali pridelené čísla nezmenené až do prvej svetovej vojny a k ďalšiemu prečíslovaniu (v závislosti od nových majiteľov) už nedošlo. Z tohto dôvodu označujeme v texte jednotlivé pluky príslušným poradovým číslom s menom majiteľa uvedeným v zátvorkách.

12 Tamže, č.k.1512, č.j. 1812/7/230.

13 Tamže, č.k.1512, č.j. 1812/7/Ad349.

na Pružany. Schwarzenberg svoje sily rozdelil – divíziu Trautenberg poslal po hlavnej ceste na Ružany, ostatné divízie a delostrelecký park na čele s Mohrovou brigádou smerovali na Kosov.¹⁴ Saský zbor sa mal pokúsiť svojím postupom západne od hlavnej cesty obchvátiť ruský predný voj v Pružanoch. To malo umožniť rakúskemu podmaršalovi Leopoldovi Antonovi Trautenbergovi preniknúť po hlavnej hrádzi na Pružany.¹⁵ Tri zvyšné rakúske divízie sa snažili postupovať cez Kosov na Kartuzskú Berezu, ktorá predstavovala najlepší prechod cez rieku Jasioldu.

Smerom na Ružany bola 4. augusta na prieskum vyslaná husárska švadróna ritmajstra Michaela Paulínyho od 1. husárskeho pluku (cisára Františka I.), rodáka z Rožňavy. Prvé hlásenia predpokladali v meste len prítomnosť ruského ľahkého jazdeckta, keď však Rakúšania zaútočili na mestečko, narazili na zhruba 900 mužov pechoty, 4 ruské husárske švadróny a kozácky pluk. Napriek presile však Paulíny pokračoval v útoku a podarilo sa mu vyvolať v nočnej tme medzi ruskými jednotkami zmätok a presvedčenie, že sú napadnutí nepriateľskou presilou. Neusporiadane sa z mesta stiahli a Trautenbergova divízia mala cestu smerom na juh voľnú. Za túto akciu dostal ritmajster Paulíny Rad Márie Terézie.¹⁶

Keď sa generál Tormasov, ktorý sa od 1. augusta nachádzal s jadrom svojich síl pri Antopole, dozvedel o spojení saského a rakúskeho zboru a ich postupe na juh, začal sústreďovať 3. armádu na obranu. Presunul 5. augusta generála Lamberta z Maleča na západ, do Pružian, kde mal chrániť ľavé krídlo ruskej armády a rezervné jednotky generálmajora Nikolaja Nikolajeviča Chovanského (4 granátickej práporov, 38. pluk poľných strelcov a 2 batérie delostrelectva) presunul na opustené Lambertove pozície. K podpore Chovanského určil Tormasov jednotky generála Čaplica v sile 8 práporov, 12 švadrón, 4 kozáckych plukov a 3 delostreleckých batérií, ktoré sa posunuli od Chomska na sever k Reviatičiam, južne od Kartuzskej Berezy.¹⁷ Tatárskych hulánov a 800 kozákov plukovníka Knorringa, ktorých medzičasom poslal na nájazd do Bialystoku cez hranice Varšavského veľkovevodstva, urýchlene stiahol pozdĺž saského pravého krídla cez Svisloch a Šereševo do Pružian.¹⁸ Usporiadanie ruskej armády teda pripomínalo obrátený trojuholník: hlavné sily pri Antopoli s dvoma hrotmi predvoja na severozápade pri Pružanoch a na severovýchode pri Maleči a Kartuzskej Bereze.

Dňa 6. augusta postupovala rakúska divízia podmaršala Heinricha Bessinu von Siegenthal, na čele s brigádou generálmajora Mohra smerom z Kosova na juh cez Diady ku Kartuzskej Bereze, kde na okraji lesa narazili na nepriateľský odpor. Na ruskú pechotu zaútočil peší prápor 9. pešieho pluku (Czartoriský) pod vedením majora Mesmacra a vytlačil ju k dedinke Zarečie, ktorá bránila prechod cez rieku Jasioldu (dnes je Zarečie predmestím Berezy na opačnom brehu rieky).¹⁹

Generál Schwarzenberg sa práve nachádzal s podmaršalmi Johannom Frimontom a Vincentom Bianchim na rekognoscácii terénu medzi dvoma hlavnými postupovými osami Rakúšanov: Ružany → Sielec a Kosov → Diady, keď dorazil kuriér plukovník Flahault s depešou od Napoleona. V nej francúzsky cisár vyjadroval svoju spokojnosť a schválil Schwar-

14 GEBLER, ref. 6, s. 36.

15 FUNCK, K.W.F. v. *In Russland und in Sachsen 1812-1815*. Dresden : C.Heinrich, 1930, s. 78.

16 HIRTENFELD, J. *Der Militär-Maria-Theresia-Orden und seine Mitglieder*. Wien : K.k.Hof- und Staatsdruckerei, 1857, s.1082.

17 BOGDANOVIČ, *Geschichte*, ref. 3, s. 306.

18 GEBLER, ref. 6, s. 39.

19 Tamže, s. 38.

zenbergove rozhodnutie nepochodovať na Minsk. Nariadil mu, aby spolu s Reynierom zatlačil Tormasova späť do Volyne a uvoľnil cestu do Varšavského veľkvojvodstva.²⁰ Týmto rozkazom Napoleon definitívne utvrdil Schwarzenberga v správnosti jeho postupu, pretože rakúsky vojvodca, napriek neskorším podozreniam niektorých francúzskych súčasníkov ťaženia²¹, že sa s nadšením chopil príležitosti netiahnuť k Moskve, stále trpel pochybnosťami o porušení rozkazov francúzskeho cisára, ako sa dá vyčítať z jeho depeše cisárovi Františkovi do Viedne z 31. júla 1812: „*V mojich rozkazoch [od Napoleona – pozn. T. S] stojí, že ak to okolnosti budú vyžadovať, mám podporiť knieža Poniatowského, ten ale v tomto okamihu moje jednotky vôbec nepotrebuje..., kdežto generál Reynier nástoľčivo žiada o podporu. Aj keby som naďalej postupoval k Minsku, v nijakom prípade nemôžem včas prispieť k rozhodujúcej bitke pri Vitebsku, takže verím, že nekonám nesprávne, keď sa vynasnažím pomôcť Reynierovi a zároveň opäť obnovím prerušenú trasu do Varšavy. Preto som sa dnes s celým zborom pri Nesviži obrátil späť k Slonímu, informoval som o tom generála Reyniera a predniesol som mu, ako málo by náš zbor prispel v celkovej situácii Napoleonovi, keby mal pokračovať v pochode [na Minsk] len kvôli prieskumu či pohotovosti.... Je zrejme, že keď sa nepoponáhľam generálovi Reynierovi na pomoc, vrhne to na pomocný zbor veľmi zlé svetlo.*“²² Z neskorších depeší dokonca vyplýva, že rakúsky knieža plánoval po porážke Tormasova zanechať Reyniera, aby kryl Varšavu a pokračovať „*vo svojej hlavnej úlohe – dostať sa k hlavnej [francúzskej – pozn.T. S] armáde.*“, čo priamo odporuje tvrdeniu, že sa vyhýbal plneniu spojenecského záväzku.²³

Generál Schwarzenberg navyše dostal od Napoleona hlavné velenie nad obidvomi zbormi. Francúzsky cisár tak nepriamo vyjadril nespokojnosť s generálom Reynierom, ktorý nedokázal zastaviť Tormasova sám. Išlo však o značne nespravodlivé odsúdenie, vzhľadom na vzájomný pomer saských a ruských síl a Napoleonovu neschopnosť zo vzdialeného Vitebska správne posúdiť situáciu na svojom pravom krídle. Keďže v depeši z francúzskeho hlavného stanu sa nachádzal aj rozkaz pomocou detašovanej brigády udržiavať cez Nesviž a Minsk spojenie s Veľkou armádou, vyčlenil knieža Schwarzenberg zo zostavy generálmajora Mohra, ktorému prideliť 30. peší pluk (De Ligne) a 4. husársky pluk (Hessen-Homburg) a 6 diel. Úlohou tejto jednotky, ktorá mala zostať na ľavom brehu rieky Jasioldy, bolo hliadkovať smerom na Chomsk a sledovať pohyby pravého krídla Tormasovovej armády medzi Janovom a Pinskom pod velením generálmajora Alexeja Petroviča Melissina. Pod Mohrovo velenie spadal aj oddiel podplukovníka Kinského v Klecku, cez ktorý sa mala zabezpečiť komunikačná trasa so štábom francúzskej armády.²⁴

Vyčlenením Mohrovej jednotky sa zmenilo aj usporiadanie zboru:

20 ÖStA KA, AFA, č.k.1512, č.j. 1812/7/349a.

21 Pozri najmä SÉGUR, P.von. *Napoleon und die Große Armee in Rußland*. Birsfelden-Basel : Schibli-Doppler Verlag, 1980.

22 ÖStA KA, AFA, č.k.1512, č.j. 1812/7/238.

23 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

24 GEBLER, ref. 6, s. 37-38.

ZLOŽENIE RAKÚSKEHO POMOCNÉHO ZBORU K 7. AUGUSTU 1812²⁵

Divízia	Brigáda	Pluk/prápor	práporov	švadrón
Pravé krídlo Poľný pod- maršal barón Trau- tenberg	Generálmajor Pflacher	58. peší pluk (Beaulieu)	2	-
		39. peší pluk (Duka)	2	-
	Plukovník Suden	5. prápor poľných strelcov	1	-
		Varaždínsky-svätojurský hrani- čiarsky pluk	1	-
		1 pešia 6lb batéria	-	-
Stred Poľný pod- maršal barón Bian- chi	Generálmajor princ Hessen-Hom- burg	2. peší pluk (Hiller)	2	-
		33. peší pluk (Collaredo-Mans- feld)	2	-
	Generálmajor Lilienberg	48. peší pluk (Simbschen)	2	-
		19. peší pluk (Alvinzy)	2	-
	Generálmajor knieža Alojz Liechten- stein	32. pluk (Esterházy)	2	-
		34. pluk (Davidovič)	2	-
		Granátnický prápor Kirchen- better	1	-
		Granátnický prápor Brzezinsky	1	-
		1 pešia 6lb batéria	-	-
Ľavé krídlo Poľný pod- maršal barón Sie- genthal	Generálmajor Fröhlich	1. husársky pluk (Kaiser)	-	6
		6. husársky pluk (Blankenstein)	-	6
	Generálmajor Mayer	7. prápor poľných strelcov	1	-
		9. peší pluk (Czartorisky)	1	-
		41. peší pluk (Kottulinsky)	2	-
			Varaždínsky-krížovnícky hrani- čiarsky pluk	1
		1 pešia 3lb batéria, 1 jazdecká batéria	-	-
Jazdecká zá- loha Poľný pod- maršal barón Fri- mont	Generálmajor gróf Wrede	6. dragúnsky pluk (Riesch)	-	4
		4. dragúnsky pluk (Lewenehr)	-	4
		8. husársky pluk (Kienmayer)	-	6
	Generálmajor Zechmeister	2. švališerský pluk (Hohenzol- lern)	-	6
		3. švališerský pluk (O´Reilly)	-	6
		1 jazdecká batéria	-	-
Delostrelec- ká záloha	Generálmajor von Wachten- burg	5 peších batérií	-	-
Spolu			25	38

Dňa 8. augusta obnovili rakúske divízie útok. Prekročili pri Kartuzskej Bereze Jasioldu na čele s husárskou brigádou generálmajora Franza Fröhlichu. Predsunuté hliadky narazili v ranných hodinách na juh od Berezy na početné nepriateľské nepravidelné jazdeckvo. Tatári a Baškirovia zasypali husárov salvami šípov, bez toho, aby spôsobili vážnejšie škody. Husársky protiútok zatlačil týchto malebne odetých jazdcov na juh k osade Signeviče, pričom sa im podarilo 32 Baškirov zajať. Na Vieneckom potoku, ktorý preteká Signevičami, však narazila Fröhlichova brigáda na odpor spojených síl generálov Chovanského a Čaplica (spolu 14 práporov pechoty, 12 švadrón jazdeckva, 4 pluky nepravidelného jazdeckva a 5 delostreleckých batérií). Oba husárske pluky sa stiahli, aby vyčkali na podporu pechoty. Generál Schwarzenberg prevzal osobne velenie boja a nariadil Bianchiho divízii zaútočiť a čelne viazať nepriateľa, kým poľný podmaršal Siegenthal so svojou divíziou neuskutoční obchvat pravého ruského krídla. Siegenthalova pechota však zapadla do hlbokých močiarov a postupovala len s najväčšími obtiažami, takže nedokázala doraziť včas. Bianchiho pechotu na pravom (západnom) rakúskom krídle ostrelujúcu ruské pozície podporili postupne jednotlivé ľahké jazdecké pluky Frimontovej divízie na krídle ľavom. Najprv zaútočil 3. švališersky pluk podporovaný Wernerovou jazdeckou batériou, k nemu sa o tretej popoludní pridali aj švališéri z 2. pluku (Hohenzollern) a husári z 8. pluku (Kienmayer).²⁵ Jazdeckvo útočilo s veľkými problémami kvôli podmáčanému terénu a neutíchajúcej kartáčovej palbe ruských diel. Knieža Schwarzenberg s rastúcim znepokojením očakával príchod Siegenthalovej pechoty, pretože čelný prielom sa nedaril. Bitku však nakoniec rozhodol sústredený útok Fröhlichovej brigády na čele s 1. husárskym plukom, nasledovaný 6. husárskym plukom (Blankenstein). Brigáde sa podarilo prelomiť ruskú líniu v údolí potoka, zatlačiť ju na juh od Signevič do hustého lesa a rozprášiť ustupujúcu ruskú pechotu. Tvrdosť bojov potvrdzuje aj smrť veliteľa 1. husárskeho pluku plukovníka baróna Antona von Horvátha, ktorý bol smrteľne ranený strelou, ktorá prešla ramenom a zostala v pečeni. Na veľkú ľútosť kniežata plukovník Horváth zomrel nasledujúceho dňa.²⁶ Ostatné straty brigády predstavovali 8 mŕtvych a 16 zranených.²⁷ Po tejto porážke sa generáli Čaplica a Chovanský stiahli smerom na juh, čím sa oddelili od hlavných síl, ako aj od ľavého krídla pod vedením generála Lamberta v Pružanoch.

Po eliminácii ruského pravého krídla sa knieža Schwarzenberg rozhodol vysporiadať aj s Lambertovými jednotkami pri Pružanoch prostredníctvom plánu útoku z dvoch smerov. Zo severozápadu od dediny Velikoje Selo mal zaútočiť Reynierov zbor, rakúsky zbor sa mal zrýchlenými pochodmi presunúť cez Maleč a dovŕšiť obklúčenie ruského predvoja z východu. Keďže od Berezy k Pružanom je to asi 40 km, bol pochod mimoriadne namáhavý, najmä pre neutíchajúce dažde, ktoré vystriedali v prvý augustový týždeň júlové horúčavy.²⁸ Pri Signevičiach zanechal rakúsky veliteľ Siegenthalovu divíziu, aby naďalej sledovala ustupujúce pravé krídlo, ale zároveň mala byť pripravená na podporu hlavných síl zboru. Podmaršalovi Siegenthalovi sa podarilo zatlačiť ustupujúce sily Čaplica a Chovanského viac na juho-východ – k mestečku Chomsk, čím ich efektívne vzdaloval od Tormasova.²⁹ Ostatné tri divízie postupovali nasledovne: vpredu Frimontovo jazdeckvo, na ľavom krídle o čosi pomalšie

25 *Geschichte des k.u.k. Husaren-Regimentes Nr.1*. Wien : Verlag des Regimentes, 1898, s. 269-270.

26 ÓSta KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

27 Tamže, č.k.1513, č.j. 1812/8/76.

28 FUNCK, ref. 15, s. 78.

29 BOGDANOVIČ, ref.3, s. 306.

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Bianchiho radová pechota. Generál Schwarzenberg postupoval s Trautenbergovou divíziou na pravom krídle, ktorá mala vďaka prvotnému postaveniu pri Sielci menší náskok.³⁰

ZLOŽENIE VII. SASKÉHO ZBORU VEĽKEJ ARMÁDY K 7. AUGUSTU 1812³²

Veliteľ zboru: Divízny generál Reynier				
Náčelník štábu: Plukovník von Langenau				
Veliteľ delostrelectva: Podplukovník von Hoyer				
Veliteľ ženistov: Major Bruley				
Divízia	Brigáda	Pluk/prápor	práporov	švadrón
21. divízia Generálporučík von Lecoq	Generálmajor von Steindel	Granátnický prápor von Liebenau	1	-
		Peší pluk (Princ Friedrich August)	2	-
		Peší pluk (Princ Clemens)	2	-
	Generálmajor von Nostitz	Peší pluk (Princ Anton)	2	-
		1. pluk ľahkých strelcov	1	-
	Divízne delostrelectvo	1. pešia batéria	-	-
Plukovné delostrelectvo (12 diel)		-	-	
22. divízia Generálporučík von Funck	Generálmajor von Sahr	Granátnický prápor von Anger	1	-
		Granátnický prápor von Spiegel	1	-
		2. pluk ľahkých strelcov	2	-
		3. pešia batéria	-	-
Predvoj	Generálmajor Gablenz	Hulánsky pluk (Princ Clemens)	-	2
		Švališerský pluk (Polenz)	-	4
		Husársky pluk	-	8
		1. pluk ľahkých strelcov	1	-
		1. jazdecká batéria	-	-
Zborové delostrelectvo a technické jednotky		2. pešia batéria	-	-
		4. pešia batéria	-	-
		Stotina pontoniérov	-	-
		Stotina ženistov	-	-
Spolu: 3 granátnicke prápory, 6 peších práporov, 4 prápory ľahkých strelcov (=13 práporov pechoty), 14 švadrón ľahkého jazdectva, 5 batérií delostrelectva (=42 diel vrátane plukovných), 1 stotina pontoniérov, 1 stotina ženistov 15 000 mužov			13	14
Poznámka: Z dvoch detašovaných stotín Niesemeuschelovho pluku, ako aj z iných rozprášených jednotiek Klengelovej brigády sa koncom augusta vytvoril prápor Böse.				

30 GEBLER, ref.6, s. 41.

Saský zbor prešiel medzi 5. a 9. augustom po obchvatnej trase cez Podorosk a Novydvor, západne od hlavnej cesty zo Slonimu do Kobrinu až k osade Velikoje Selo (asi 13 km severozápadne od Pružian). Odtiaľ zahájil zbor 10. augusta prieskum bojom smerom k hlavným silám Lambertovho predvoja v Pružanoch. Saské predné hliadky Gablenzovej brigády narazili čoskoro na prepadovú jednotku plukovníka Knorringa vracajúcu sa zo zrušeného nájazdu na Bialystok. Do vzájomnej jazdeckej potýčky sa zapojila aj saská divízia generálporučíka Ferdinanda Funcka (tvorená už len Sahrovou brigádou a delostreleckou batériou), ktorý vyslal do boja svoju ľahkú pechotu, aby obsadila lesík na jeho ľavom krídle, na čo sa Knorringove jednotky dočasne stiahli, aby vyčkali na príchod vlastnej ľahkej delostreleckej batérie. Hneď prvou ranou došlo k nešťastnému zraneniu poručíka von Buscha, ktorého delová guľa zasiahla do ramena. Neskôr na toto zranenie zomrel. Rýchlo sa však ukázala prevaaha saského delostrelectva, ktoré dokázalo ruské delá umlčať a ruské jednotky sa krok za krokom sťahovali k Pružanom. K nešťastnej udalosti mohlo dôjsť, keď si Funckove jednotky zmýlili na pomoc prichádzajúcich rakúskych švališérov s ruským jazdectvom, vďaka rozvahе majora Auenmüllera z Funkovho štábu nedošlo k palbe do spojeneckých radov.³¹ Príchod Rakúšanov spečatil Knorringovu porážku a jeho jednotky sa urýchlene stiahli. Saské straty činili 32 ranených, najviac z husárskeho pluku.³²

Kým Sasi útočili na Pružany zo severozápadu, knieža Schwarzenberg rozvíjal útok na širokom fronte z východu a juhovýchodu. Aby odrezal generála Lamberta od hlavných síl, zmenil pochodové inštrukcie divízie Bianchi a poslal ju do Linova, osady juhovýchodne od Pružian, kadiaľ viedla po hrádzi cesta na Antopol. Keďže mal podmaršal Bianchi pod svojím velením výhradne pechotu, požiadal hlavného veliteľa o jazdeckú podporu, ale nakoniec dorazil len divízión švališérov 2. pluku, ktorí boli vyslaní na prieskum. Predvoj svojej kolóny zveril Bianchi ctižiadostivému a rozhodnému princovi Phillipovi von Hessen-Homburg s 2. peším plukom (Hiller) a 2 kanónmi. Ruské jednotky (14. pluk poľných strelcov a jedna dragúnska švadrona), ktoré držali Linovo sa pred Bianchim bez boja stiahli smerom na Čachec, južne od Pružian.³³ Podmaršal Bianchi rozkázal nepriateľa prenasledovať a dosiahnuť hlavnú cestu z Pružian do Kobrinu, čím by účinne odrezal Lambertovi ústupovú cestu. Pri prechode cez most v Linove sa však jeho konštrukcia zrútila a oprava mostu stála cenný čas, ktorý generál Lambert využil na ústup. Brigáda Hessen-Homburg osobne vedená Bianchim sa ešte dokázala pripojiť 10. augusta k Schwarzenbergovi, ale zvyšok divízie dorazil do tábora pri Čacheci až nasledujúci deň.

Keď generál Lambert dostal správy o úspešnom Reynierovom boji s Knorringom pri Velikom Sele a zároveň o blížiacich sa rakúskych divíziách Trautenberg a Frimont, rozhodol sa urýchlene opustiť Pružany a zviestť pomalý ústupový boj na ceste do Kobrinu. Brániac sa od postavenia k postaveniu pred útočiacou Trautenbergovou divíziou, ktorú podporoval 8. husársky pluk, ustúpil generál Lambert až k veľmi výhodnej obrannej pozícii v Kozibrode, asi 10 km juhozápadne od Pružian. Cez močaristú pôdu totiž viedla cesta po drevenej hrádzi asi 900 metrov dlhej. Na jej južnom konci prechádzali močiare do prudkého zalesneného kopca, na ktorom generál Lambert rozostavil hlavné sily svojej divízie. Vyvýšená pozícia mu umožňovala efektívne postreľovať celú dĺžku hrádze. Navyše obsadil začiatok cesty, kde stál malý hostinec, ľahkou pechotou, skrytou v kroviskách po oboch stranách hrádze, a 3 kanónmi.

31 FUNCK, ref.15, s. 81.

32 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/Ad162a.

33 GEBLER, ref. 6, s. 44.

Prvý rakúsky útok proti hostincu viedol príčinnivý plukovník Suden na čele 5. práporu poľných strelcov. Napriek sústredenej palbe ruských pešiakov a troch nepriateľských diel, podarilo sa mu jedno z nich ukoristiť. Za poľnými strelcami postupujúci prápor 39. pešieho pluku (Duka) a varaždínsky hraničiarsky prápor spoločne vyhnali ruskú ľahkú pechotu z kríkov pozdĺž hrádze. Spoločne potom podnikli popri hrádzi čelný útok na výšinu, ale brodiac sa močiarom utrpeli v palbe Lambertových hlavných síl značné straty, takže im knieža Schwarzenberg prikázal stiahnuť sa späť z palebnej zóny. Proti výšinám nechal rozmiestniť vlastné delostrelectvo a pod jeho krycou strelbou prikázal 8 stotinám peších plukov č. 58 a č. 39 obísť nepriateľské ľavé krídlo cez lesný porast, ktorý sa ťahal až na výšiny a do tyla ruských síl.³⁴ Zároveň obnovil útok aj plukovník Suden na čele rojnice svojich strelcov. Napriek faktu, že sa brodili po pás v blate, dokázali sa dostať až do vzdialenosti, kde zasahovali nepriateľských delostrelcov mierenou palbou. Akonáhle sa rakúska obchvacujúca kolóna objavila na výšine a vpadla Rusom do boku, rozhodol sa generál Lambert stiahnuť sa na pozíciu za Gorodečnou (asi 10 km od Kozibrodu), kam z juhu postupne prichádzali medzi 10. a 11. augustom aj hlavné sily generála Tormasova od Antopolu. Rakúske straty pri tejto zrážke činili 18 mŕtvych, 72 zranených a 34 nezvestných.³⁵

Generál Tormasov sa medzi 1. a 9. augustom nachádzal so zborní generálov Jevgenija Ivanoviča Markova a Sergeja Michailoviča Kamenského pri Antopole a zhromažďoval svoje zásoby, ktoré sa prechodmi cez močariská z Volyne oneskorili. Zároveň čakal na správy o postupe Rakúšanov a Sasov, ktoré mu sprostredkovali jeho dva predvoje pri Pružanoch a Maleči. Keďže spojené sasko-rakúske sily zatočili na oba takmer simultánne, musel generál Tormasov zvážiť, kde leží ťažisko spojeneckého útoku. Oprávnené predpokladal, že sa Schwarzenberg s Reynierom budú snažiť opäť obnoviť spojenie s Varšavským veľkovejvodstvom, takže opustil Antopol a cez Kobrin smeroval na pomoc predvoju generála Lambertu. Tým zároveň ale zväčšil vzdialenosť od ustupujúcich jednotiek generálov Čaplica a Chovanského, čo znamenalo, že v okamihu generálnej bitky so spojencami mu (vrátane jednotiek generála Melissina detašovaných pri Pinsku) chýbalo asi 13 000 mužov.³⁶ Ako prvý dorazil 10. augusta na výšiny južne od dediny Gorodečná zbor generálporučíka Markova, ku ktorému sa zo severu pripojil ustupujúci Lambert a na bitku sa sústreďujúce ruské sily doplnil nasledujúci deň ešte zbor generála pechoty Kamenského. Spolu mal hlavný veliteľ k dispozícii 24 peších práporov, 36 švadrón, 3 kozácke pluky čiže 28 000 mužov a 84 diel, z toho 36 dvanásťlibrových.³⁷

34 Tamže, s.45.

35 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/76/2.

36 BOGDANOVIČ, *Geschichte*, ref. 3, s. 306.

37 PILCH, J. Magyar csapatok az 1812. évi hadjáratban. In *Hadtörténelmi Közlemények*, 1913, č.14, s.195.

ZLOŽENIE 3. ZÁPADNEJ ARMÁDY K 12. AUGUSTU 1812⁴⁰

Veliteľ armády: generál jazdectva Tormasov				
	Pluk/prápor/batéria	práporov	švadrón	diel
Detašovaný oddiel generálmajora Melissina				
Pechota	Granátnicke prápory 15. divízie	2	-	-
	32. pluk poľných strelcov	2	-	-
Jazdectvo	Serpuchovský dragúnsky pluk	-	4	-
	Lubniansky husársky pluk (časť)	-	3	-
Spolu		4	7	-
Oddiel generálmajora Chovanského				
Pechota	Granátnicke prápory 9. divízie	2	-	-
	Granátnicke prápory 18. divízie	2	-	-
	38. pluk poľných strelcov	2	-	-
Delostrelectvo	Pozičná batéria č. 34	-	-	12
	Jazdecká batéria č. 13	-	-	12
Spolu		6	-	24
Oddiel generálmajora Čaplica				
Pechota	Kolivanský peší pluk	2	-	-
	Apšeronský peší pluk	2	-	-
	Jakutský peší pluk	2	-	-
	13. pluk poľných strelcov	2	-	-
Jazdectvo	Lubniansky husársky pluk (časť)	-	4	-
	Vladimirovský dragúnsky pluk	-	4	-
	4 jazdecké švadróny	-	4	-
	4 pluky nepravidelného jazdectva	-	-	-
Delostrelectvo	3 ľahké batérie	-	-	36
Spolu		8	12	36
Hlavné sily generála jazdectva Tormasova				
Zbor generála pechoty Kamenského (18. pešia divízia generálmajora Ščerbatova)				
Pechota	Vladimirovský peší pluk	2	-	-
	Tambovský peší pluk	2	-	-
	Dneperský peší pluk	2	-	-
	Kostromský peší pluk	2	-	-
	28. pluk poľných strelcov	2	-	-
Jazdectvo	Starodubský dragúnsky pluk	-	4	-
	Taganrogský dragúnsky pluk	-	4	-

VOJENSKÁ HISTÓRIA

Delostrelectvo	Pozičná batéria č.18	-	-	12
	Ľahká batéria č. 34	-	-	12
Zbor generálporučíka Markova (9. divízia generálmajora Udoma a 15. divízia generálmajora Nasimova)				
Pechota	Našeburský peší pluk	2	-	-
	Vitebský peší pluk	2	-	-
	Kozlovský peší pluk	2	-	-
	Riažský peší pluk	2	-	-
	10. pluk poľných strelcov	2	-	-
Jazdectvo	Tverský dragúnsky pluk	-	4	-
	Tatársky hulánsky pluk	-	8	-
Delostrelectvo	Pozičné batérie č. 9 a 15	-	-	24
	Jazdecká batéria č.12	-	-	12
	1 ľahká batéria	-	-	12
Zbor generálmajora Lamberta				
Pechota	Kurinský peší pluk	2	-	-
	14. pluk poľných strelcov	2	-	-
Jazdectvo	Pavlogradský husársky pluk	-	8	-
	Alexandrovský husársky pluk	-	8	-
	3 nepravidelné jazdecké pluky	-	-	-
Delostrelectvo	Jazdecká batéria č.11	-	-	12
Spolu		24	36	96

Zo severu sa 11. augusta približovali aj spojené zbory Schwarzenberga a Reyniera. Ako prvé sa v pochodových kolónach po hlavnej ceste na Kobrin okolo tretej hodine popoludní priblížili ku Gorodečnej rakúske divízie v nasledujúcom poradí: Trautenberg, Frimont a Bianchi. Saský zbor postupoval, ako obvykle na pravom krídle a zaujal postavenie pri Podubní – asi 5 km západne od Gorodečnej. Ako posledná dorazila 11. augusta divízia Siegenthal, včas povolaná Schwarzenbergom od Signevič. Zaujala pozície za saskými líniami, tvoriac tak saskú zálohu. Knieža Schwarzenberg tak dokázal vďaka šikovnému manévrovaniu zhromaždiť na bojisku prevahu síl: mal k dispozícii 38 práporov pechoty a 52 švadrón a 110 diel (z toho len 4 dvanásťlibrové), spolu 38 600 mužov.³⁸

Priestor nachádzajúcej bitky bol významným determinantom pre stratégiu oboch hlavných veliteľov (pozri Mapovú prílohu). Celá oblasť mala približne tvar trojuholníka. Na severovýchodnom rohu sa nachádzala dedinka Gorodečná. Na jej južnom okraji stála murovaná fara. Gorodečná ležala priamo na hlavnej ceste spájajúcej v severovýchodno – juhozápadnom smere Pružany s Kobrinom. Za dedinou sa táto cesta mierne stáčala viac na juh, prechádzala po drevenej hrádzi širokej asi 6 metrov ponad močaristé a nepriechodné údolie potoka a vyšplhala sa na vyvýšenú planinu, ktorá zaberala celú centrálnu časť pomyselného trojuholníka. Hneď na okraji tejto planiny (na východnej strane cesty) sa nachádza-

38 PILCH, ref.39, s.195.

la maličká osada Charky. Severnú hranicu bojiska tvorila menej dôležitá cesta, ktorá sa od Kobrinskej komunikácie odpojila asi 1,5 km severne od Gorodečnej a pokračovala na západ prechádzajúc severným okrajom osady Žabin (necelých 2,5 km od Gorodečnej) a dediny Podubnie (asi 5 km od Gorodečnej) smerom do Kamenca (vyše 30 km od bojiska). Súbežne s cestou na južnej strane, medzi Gorodečnou a Podubním prechádzalo už spomenuté nepriechodné močaristé údolie, navyše na mnohých miestach husto porastené krovím. Ďalší prechod cez tento močiar sa nachádzal v Podubní, vedúci podobne ako v Gorodečnej po hrádzi, v tomto prípade však poškodenej a takmer nepoužiteľnej. Západnú stranu trojuholníka tvoril hustý Kuvačický les, vlhký, ale menej močaristý, než pôda na východe. Cez tento les prechádzala úzka cestička ústiaca na severe do spojnice Podubnia s Kamencom a na juhu vedúca do osady Kuvačice, podľa ktorej dostal les názov.

Ruský generál Tormasov si pre svoju armádu zvolil mimoriadne výhodné a pevné defenzívne postavenie. Obsadil výšiny nad Gorodečnou, pozdĺž cesty Pružany – Kobrin. Jediný schodný priechod v tomto cípe – hrádzu pri Gorodečnej – strážila silná batéria 30 diel (z toho 24 dvanásťlibrových) pri budove pošty severne od Charky. Právě krídlo ruskej armády stvorené zborom generálporučíka Markova (15. a 9. divízia) sa opieralo o Charky a močiar s čelom smerujúcim proti Gorodečnej. Pechota generála Markova zaujala pozície po oboch stranách kobrinskej cesty. Vľavo a mierne vpredu od Markova stáli Lambertove jazdecké oddiely, jeho ľahkú pechotu a 12 diel detašoval Tormasov proti druhému prechodu cez močiar k majeru stojacemu na výšine naproti Podubniu. Za Lambertom a Markovom stál v zálohe Kamenského zbor, pre chorobu veliteľa však vedený generálmajorom Alexejom Grigorievičom Ščerbatovom.³⁹ Z vyvýšenej pozície mal generál Tormasov výborný prehľad o bojisku a jeho batérie mali skvelý výstrel na močiare a dediny nachádzajúce sa pod nimi na severe a východe. Silná obranná pozícia však zároveň obmedzovala možnosť ofenzívnych akcií. Veliteľ ruskej armády sa cítil vo výhode a trestuhodne zanedbal prieskum svojho ľavého krídla. Kuvačický les, ktorý tvoril zdanlivo nepriechodnú prekážku, o ktorú bolo možné oprieť ľavé ruské krídlo, totiž zakrýval tretí prechod cez močiar tvorený spomínanou cestou od Kuvačíc ústiacou západne od Podubnia na hlavnú cestu. Les tvoril aj prirodzenú clonu, ktorá mohla aspoň čiastočne skryť pohyb vojska.⁴⁰

Spojenecké vojská strávili noc z 11. na 12. augusta v bivakoch pri Podubní, Žabine a za Gorodečnou. Knieža Schwarzenberg si veľmi dobre uvedomoval, že frontálny útok cez Gorodečnú, aj keď koordinovaný so súčasným postupom po rozbitej hrádzi pri Podubní, by nevyhnutne prebiehal pod hustou paľbou mohutnejšieho ruského delostrelectva a nemal by šancu uspieť. Úzke priechody navyše umožňovali súčasný útok len jednému či dvom práporom proti už rozvinutým nepriateľským líniam, ktoré mali na svojej strane aj výhodu výškového rozdielu. Nechal preto rakúske jazdeckvo pri Gorodečnej a saský Gablenzov predvoj pri Podubní preskúmať terén na ruských krídlach. Priestor pri Gorodečnej, respektíve medzi Gorodečnou a Charkami bol však kvôli močiaru nepriechodný. Lepšia príležitosť na obchvat sa vyskytla na západ od Podubnia, kde saské jazdeckvo objavilo suchší prechod cez Kuvačický les, tvorený dlho nepoužívanou, drevom spevnenou cestou. Tú saskí ženisti ešte v noci vystužili, aby uniesla aj delostrelectvo a muničné vozy. Reynier obsadil tento priechod 2. práporom 1. ľahkého streleckého pluku a dvoma kanónmi.⁴¹

39 BOGDANOVIČ, *Geschichte*, ref. 3, s. 307.

40 GEBLER, W.von *Das k.k. österreichische Auxiliär-corps im russischen Feldzuge 1812*. Wien : Wilhelm Braumüller, 1863, s. 47.

41 KERCHNAWE, H. – VELTZÉ, A. *Feldmarschall Fürst zu Schwarzenberg. Der Führer der Verbündeten in den*

Generál Schwarzenberg naplánoval spolu s veliteľom VII. zboru na nasledujúci deň od-vážny obchvatný útok, ktorý mal previesť generál Reynier posilnený rakúskym jazdectvom (brigády Zechmeister a Fröhlich), ktoré malo doplniť slabé saské jazdecké oddiely, a navyše pešou brigádou Mayer. Tieto jednotky sa preto ešte večer presunuli od Gorodečnej bližšie k Sasom. Pozície spojencov v noci na 12. augusta boli nasledovné: krajné ľavé krídlo tvorila Gablenzova brigáda, opierajúca sa o východný okraj Podubnia, vedľa nej Lecoqova a Funckova saská divízia západne od Žabinu, medzi Žabinom a Gorodečou stála Zechmeisterova brigáda a Siegenthalova divízia – v prvej línii Fröhlichovo jazdectvo tesne pri močaristom údolí, za ním Mayerova brigáda. Dedinu Gorodečná obsadili jednotky podmaršala Trautenbergu – plukovník Suden priamo v obci, generálmajor Pflacher na jej severnom okraji. Pozdĺž cesty do Pružian, severovýchodne od Gorodečnej, sa rozložili tri brigády Bianchiho divízie, ich ľavé krídlo krylo Wredeho jazdectvo.⁴²

Noc prebiehala spočiatku pokojne, ale v skorých ranných hodinách bol rakúsko-saský tábor pri Žabine zburcovaný paľbou z muškiet a erdžaním koní. Pôvodný predpoklad, že ide o nepriateľský prepád sa však nepotvrdil – „nočný útok“ mala na svedomí svorka vlkov.⁴³

Ráno o piatej hodine boli všetky jednotky na nohách a postupne sa presúvali do určených pozícií. V Gorodečnej zostala Trautenbergova divízia a Wredeho ťažká jazdecká brigáda spolu so zborovou delostreleckou zálohou. Toto bojové zoskupenie zveril Schwarzenberg podmaršalovi Frimontovi s jednoznačným príkazom nepodnikať frontálny útok, ale viazať hlavné sily nepriateľa delostreleckou paľbou a zaútočiť až po dokonanom obchvate. Ľahká pechota Sudenovej brigády rozvinutá do streleckých rojníc držala Gorodečnú a blízko stojacu faru, kryjúc tak zborové delostrelectvo pred náhlym útokom nepriateľského jazdectva či ruských poľných strelcov. Ruské delostrelectvo tvorené mohutnými dvanásťlibrovými kanónmi sa rozmiestnilo pri budove pošty a zakrátko po 7. hodine sa rozpútal urputný delostrelecký súboj.⁴⁴ Okrem menšieho kalibru, mali rakúski delostrelci aj nevýhodu nižšej pozície, čo im v nasledujúcich hodinách znemožnilo efektívne pribiť nepriateľskú pechotu na mieste. Zakrátko stáli mnohé domy v Gorodečnej v plameňoch. Na západe sa Gablenzovo a Zechmeisterovo jazdectvo, nasledované aj pešími divíziami (najprv Lecoq, následne Lillienbergova rakúska brigáda, na záver Funckova divízia), dalo do pohybu cez Podubnie a po ceste na západ až k Rusmi nestráženému vstupu do Kuvačického lesa. Na podporu Rakúšanov odvelil Reynier tri svoje delá do Gorodečnej. Na uprázdnené saské pozície do Podubnia

Befreiungskriegen. Wien; Leipzig : Gerlach & Wiedling, 1913, s. 118.

42 Tamže, s. 118.

43 Incident svedčil o relatívne vysokej morálke mužstva rakúskeho a saského zboru. Napriek rozospatosti a vrave nepodlahli spojenecké jednotky ležiace vľavo i vpravo od Žabinu panike a za relatívne krátky čas sa zhromaždili v plnej zbroji pri svojich stotínových a práporných veliteľoch, pripravení odraziť nepriateľský útok, ako vo svojich pamätiach farbisto opisuje generál von Funck: „Z tmy bolo počuť len vydesené erdžanie koní a dupot stovky kopýt. Cez táborisko sa prehnalo niekoľko skupín splašených zvierat, ktoré zvyšovali celkový chaos. Až po hodnej chvíli sa situácia vyjasnila – v tábore rakúskeho husárskeho pluku „Kaiser“ sa naraz splášili takmer všetky plukovné kone a rozbehli sa priamo cez táboriská husárskeho pluku Blankenstein, okolo mojej divízie, ako aj cez tábor Mayerovej rakúskej brigády. Tu ich ešte viac vydesil hluk zalarmovanej pechoty a následne sa rozpíchlí do planiny severne od Podubnia. Až neskôr vysvitlo, že prvotný impulz na útek stáda dala svorka vlkov, vyhnaná rúmusom táboriacich jednotiek z brlohov v kroviskách močaristého údolia. Nočný „útok“ vzbudil medzi mužstvom hnev z predčasného vytrhnutia zo spánku, ale zároveň vyvolal uľahčený smiech, že nejde o kozácky prepád.“ Udalosť však mala aj závažný vplyv na bojový plán, pretože najviac postihnutá Fröhlichova brigáda, kde husári z 1. pluku opäť chytili 350 svojich koní až v predpoludňajších hodinách, nedokázala včas posilniť Sasov. Mayerovu brigádu musela vystriedať v podpore obchvatu Lillienbergova brigáda z Bianchiho divízie. Tým sa celý spojenecký nástup na pravom krídle podstatne oneskoril za plánom. (FUNCK, ref. 15, s. 84.)

44 FUNCK, ref. 15, s. 85.

sa presunula Siegenthalova divízia a tam v priebehu dopoludnia smerovala aj brigáda Hesen-Homburg. Za Žabinom sa rozmiestnila pešia záloha zboru – Liechtensteinova brigáda.⁴⁵ Generál Schwarzenberg sa so svojím štábom najprv nachádzal pri Liechtensteinových granátnikoch, neskôr sa presunul k Podubniu, aby mal lepší prehľad o priebehu bojov.

Generálovi Tormasovovi z jeho vyvýšenej pozície tieto presuny nemohli uniknúť, aj keď sa nadránom z močiara a Kuvačického lesa zdvíhali oblaky hmly, ale spočiatku predpokladal, že sa spojenci pokúšajú o prechod pri Podubní, kde sa nachádzali len menšie ruské pešie jednotky a jedna batéria. Preto o ôsmej hodine nariadil svojmu záložnému zboru generála Kamenského (v deň bitky zastúpeného generálom Ščerbatovom), aby zaujal pozíciu naproti Podubniu.⁴⁶ Ščerbatovova pešia divízia vytvorila dvojíťú líniu naľavo od majeru južne od Podubnia, tvorenú v prvom slede štyrmi prápormi Vladimirovského a Tambovského pluku, v druhom štyrmi prápormi Dneperského a Kostromského pluku. Po oboch stranách tejto línie sa v rojniciach mierne predsunuli ľahkí pešiáci 28. streleckého pluku. Pred čelom divízie, smerujúcim na sever, umiestnil ruský veliteľ 9. a 18. pozíčnú batériu dvanásťlibrových diel. Jazdecká podpora, v podobe Starodubského a Taganrogského dragúnskeho pluku, sa rozvinula na ľavom krídle pechoty zvierajúc s jej líniou pravý uhol.⁴⁷ Napriek týmto jazdeckým plukom, ktoré stáli presne oproti Kuvačickému lesu, však Tormasov až do jedenástej hodiny neodhalil spojenecký plán. Jeho pozíčné batérie zasypávali strelami Podubnie, kde sa demonštratívne zhromažďovala Siegenthalova pechota podnikajúc predstierané útoky po podubnianskej hrádzi, aby na seba siahla pozornosť nepriateľa.

Sasko-rakúske jednotky zatiaľ postupne prechádzali krytí stromami smerom na juh a stupňovite vystupovali z lesa proti ruskému ľavému krídlu a do tyla Ščerbatovovej brigády. Nanešťastie pre spojencov, ich jednotky sa presúvali po lesnej ceste len s námahou a vstupovali do boja jednotlivo, čo umožnilo Rusom úspešne čeliť ich náporu. Ako prvý sa pred jedenástou hodinou vynoril z lesa saský 1. ľahký pluk, ktorý vytlačil nepriateľských dragúnov, ale zakrátko musel čeliť palbe ruských diel, ktoré urýchlene presmerovali námer svojich hlavných na nový cieľ na svojom ľavom boku. Tentoraz znamenal útok do kopca pre saských strelcov výhodu – ruské delostrelectvo mieriace nadol ich prestreľovalo a väčšina projektilov končila neškodne v lese za nimi. Väčšie nebezpečenstvo pre Sasov znamenali ruskí ľahkí strelci a dragúni, ktorí neustále podnikali na ľahkú pechotu útoky.⁴⁸

Na juh od 1. streleckého pluku sa rozvinula brigáda Lilienberg a Lecoqova divízia. Najďalej na juh, s cieľom vpadnúť ruským jednotkám do tyla a odrezať im ústupovú cestu na Kobrin, postúpilo jazdeckto – vpravo Zechmeisterovi švališéri, vľavo Gablenzovi huláni, husári a švališéri. Delostreleckú podporu im poskytovala saská pešia a jazdecká batéria ako aj rakúska jazdecká batéria pridelená k Zechmeisterovi. Generál Reynier sa aj so suitou svojich pobočníkov počas celého obchvatu pohyboval medzi svojím jazdecktom a Lecoqovou divíziou, koordinujúc obvyklým chladným a metodickým spôsobom útok spojeneckých jednotiek.⁴⁹ Ako posledná sa o 12. hod. vynorila z lesa Funckova divízia tvorená pešou Sahrovou brigádou a delostreleckou batériou. Tieto jednotky zaujali pozíciu medzi 1. ľahkým plukom

45 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

46 KERCHNAWE, VELTZÉ,, ref. 44, s. 119.

47 BOGDANOVIČ, ref. 3, s. 308.

48 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

49 FUNCK, ref. 15, s.91.

a Lilienbergovou brigádou. Jedinou saskou jednotkou, ktorá zostala na sever od močiaru kryť lesnú cestu a udržiavať spojenie s Rakúšanmi v Podubní, bol 2. ľahký strelecký pluk.⁵⁰

Keď zaútočili prvé saské jednotky predpoludním z Kuvačického lesa, pochopil generál Tormasov svoj omyl a prikázal urýchlene presunúť väčšinu svojich jednotiek od Gorodečnej na západ. Pri gorodečnianskej pošte zanechal len polovicu (6 diel) 15. batérie, Rjažský peší a Tverský dragúnsky pluk. Generál Ščerbatov preformoval svoju líniu, ktorá pôvodne smerovala k Podubniu, do tvaru písmena L: proti podubnianskemu priechodu zanechal Vladimirovský pluk a jeden prápor 28. ľahkého pluku, zvyšných 7 práporov rozmiestnil v severojužnom smere proti zo západu postupujúcim Sasom. Od Tormasova prišli 12. jazdecká a 34. ľahká batéria podporiť jeho postavenie. Jeho ľavé krídlo kryla ťažká kavaléria a proti nastupujúcemu Lilienbergovi a Lecoqovi sa zrýchlenným krokom presúvali dve Markovove divízie: pešiáci Našeburského, Vitebského a Kozlovského pluku, ľahká pechota 10. pluku a podporné divízne delostrelectvo. Generál Lambert dostal rozkaz kryť najkrajnejšie ľavé (južné) krídlo. Proti saským a rakúskym švališerom rozvinul pavlogradských a alexandrovských husárov, s podporou pluku kurinskej pechoty, 14. pluku poľných strelcov a svojej 11. jazdeckej batérie.⁵¹ Boje, ktoré mali rozhodnúť osud bitky pri Podubní, sa odohrávali najmä na dvoch kľúčových miestach. Prvým bol severozápadný roh výšiny, kde Ščerbatovove jednotky zvierali pravý uhol, a kde hrozilo obojm zúčastneným armádam prelomenie vlastnej línie. Pre Rusov by to znamenalo stratu väčšiny delostrelectva, pre spojencov by boli následky ešte horšie: rozdelenie saských a rakúskych jednotiek a porážka Sasov zatlačených k močiarom, bez možnosti ústupu. Druhým rozhodujúcim priestorom bol juh bojiska, kde sa jazdecké jednotky oboch strán snažili obchvárať krídlo nepriateľa a z boku a tyla rozdrviť jeho líniu. Práve na týchto dvoch miestach sa popoludní rozhoreli najtvrdšie boje.

Na južnom krídle bol útok Lambertovho jazdecktva spočiatku zastavený palbou troch spojeneckých batérií. Aby donútil nepriateľské delostrelectvo na ústup, nechal generál Lambert rozvinúť rojnice Kurinského pešieho a 14. ľahkého pluku, ktoré svojou strelbou zasahovali obsluhy diel. Vtedy však prišiel rozkaz, aby Lambertova pechota podporila generálporučika Markova v strede línie a Francúz v ruských službách musel prenechať svoj radový peší pluk kolegov.⁵² To využilo saské Gablenzovo jazdecktvo a zaútočilo na ruských husárov, ktorí sa snažili vylákať nepriateľských jazdcov čo najďalej od podporného delostrelectva. Vzápätí sa ruskí husári vrhli z dvoch strán na Polenzových švališerov, ktorých sa im podarilo zahnať späť. Nasledovalo niekoľko jazdeckých útokov striedavo z oboch strán, v snahe predĺžiť svoju líniu čo najďalej na juh, a tak nepriateľa obchvárať.⁵³

V strede línie sa odohrával živý strelecký súboj medzi radovou pechotou generála Markova a Lecoqovou divíziou, v ktorom však jednotky neutrpeli priveľké straty. Najtvrdšie boje sa sústredili na sever bojovej línie, keďže sa ruský veliteľ snažil zo všetkých síl prelomiť na tomto mieste spojeneckú zostavu. Cieľom opakovaných útokov sa stal 1. ľahký strelecký pluk rozvinutý do rojníc a Sahrova brigáda, tvorená v tej chvíli len dvoma granátnickými prápormi a podporovaná divíznou batériou. Generálporučik Funck velil jednotkám osobne a snažil sa zo všetkých síl udržať svoje neisté postavenie. Prikázal svojim mužom zaujať pozície tesne za okrajom výšiny, aby ich terén chránil pred hustnoucou palbou delostrelectva. Mimoriadne ťažkú úlohu mala šesťbrievá divízna batéria majora Auenmüllera, ktorá

50 Tamže, s. 87.

51 BOGDANOVIČ, ref. 3, s. 309.

52 Tamže, s. 309.

53 GEBLER, ref. 43, s. 55.

sa pri palbe musela vystaviť odvetnej strelbe troch nepriateľských batérií 6- a 12-librových diel. Saským delostrelcom sa presnými zásahmi darilo odrážať útoky ruských jednotiek, čo zaplatili zničením troch lafiet, ktoré sa našťastie podarilo obsluhu opraviť. Nepriateľská radová pechota stupňovala svoj útok a tlačila saských ľahkých strelcov späť do lesa. Funck im na pomoc poslal dva kanóny a naliehavo žiadal Reyniera o podporu. Tá vzápätí dorazila v podobe 2. ľahkého pluku, ktorý sa zo svojej pozície za močiarom presunul do bojovej línie v kritickom momente asi o pol druhej.⁵⁴ Ďalšou vítanou pomocou bol útok Lilienbergovej brigády na Funckovom pravom krídle, ku ktorému sa Sahrove pešie jednotky pripojili. Postupujúc útočným krokom cez okraj výšiny sa však rakúske prápory v práporných kolónach (Battalionmassen) dostali do vražednej palby 30 ruských diel Ščerbatovových a Markovových batérií. Zranený pod svojím zasiahnutým koňom zostal aj generálmajor Lilienberg a spojenecký útok zakolísal. V priebehu jednej hodiny padlo v dôsledku delostreleckej palby len v 19. pešom pluku (Alvinzy), stojacom v prvej línii, približne 90 mužov. Poľný podmaršal Bianchi okamžite osobne prebral velenie a líniu stabilizoval. Do boja sa od 3 hod. zapájalo čoraz viac ruských síl Markovovho zboru, čo nútilo generálov Bianchiho a Lecco rozťahovať svoju líniu smerom na juh, vzdalujúc sa tak od postavenia Sahrovej brigády. Podmaršalovi Bianchimu sa podarilo dosiahnuť vrchol výšiny bodákovým útokom a donútiť predné pluky 15. divízie na ústup. Ruský veliteľ však okamžite nasadil zálohy a rakúsky útok sa zastavil.⁵⁵

Príchodom ďalších posíl sa vystupňovali aj jazdecké útoky na pravom spojeneckom krídle. Generál Lambert prikázal husárskym plukom Pavlograd a Alexandria opäť zaútočiť na oslabené saské jazdectvo. Polenzovi jazdci vyrazili do úspešného protiútku, v ktorom ich podporil aj 3. švališerský pluk Zechmeisterovej brigády, stojacej vpravo od Gablenzových Sasov. Súčasne s ruskými husármi ale zaútočili z boku aj tri pluky nepravidelného jazdectva podporené Knorringovými hulánmi a situácia saských a rakúskych švališerov sa prudko zhoršila. Generál Zechmeister vyslal proti kozákovi a Kalmykovi švališerovi 2. pluku a do útoku sa zapojila aj Fröhlichova brigáda, ktorú knieža Schwarzenberg poslal asi o 5 hod. na podporu spojeneckého krídla. Päť švadrón 6. husárskeho pluku sa stretlo v úspešnom boji s Knorringovým plukom a zahnilo ho na útek.⁵⁶ Pravý bok útočiacej jazdy zabezpečoval 1. husársky pluk, oslabený nedostatkom koní. Napriek úspešnému útokovi sa spojeneckému jazdectvu nepodarilo ovládnuť ústupovú cestu ruskej armády na juh.

Na krajnom ľavom krídle rakúskych síl pri Gorodečnej, ktoré sa od poludnia fakticky nachádzalo v tyle hlavných bojov, znela po celý deň silná kanonáda. Jednotky Sudenovej, Pflacherovej a Wredehoj brigády viedli z času na čas marginálne útoky, ktoré mali vyskúšať pevnosť nepriateľskej línie pri budove pošty. Poľný podmaršal Frimont, ktorému Schwarzenberg zveril velenie na tomto úseku, sa podľa rozkazu obmedzoval len na zadržovanie protivníka pri Gorodečnej, čo sa mu však nepodarilo docieľiť – okolo poludnia začala väčšina ruských síl opúšťať svoje pozície. Podmaršal Frimont dal pred 5 hod. pokyn na útok na oslabené ruské pozície, aj keď hrádzu stále ovládalo ruské delostrelectvo. Knieža Schwarzenberg však pokyn odvolal, pretože pokladal frontálny útok za riskantný a zbytočný. Pôvodný plán, ktorý Frimontovmu jazdectvu ukladal zahájiť prenasledovanie nepriateľa, akonáhle Rusi opustia svoje pozície pri pošte a stiahnu sa, nedokázal rakúsky podmaršal uskutočniť.

54 FUNCK, ref. 15, s. 89.

55 KOVAŘÍK, J. 1812. *Napoleonovo ruské ťaženie*. Praha : Hart, 2001, s. 137.

56 *Geschichte des k.u.k. Husaren-Regiments Nr.6*. Rzeszow : Verlag des Regiments, 1897, s. 602.

Rusi totiž svoje postavenie nad Gorodečnou opustili až neskoro v noci práve s cieľom znemožniť rakúskemu jazdectvu rozvinúť sa na stíhanie ustupujúcich jednotiek.

Napriek faktu, že bitka zúrila už 10 hodín, k rozhodnutiu došlo až podvečer na severnom okraji spojeneckej línie. Saská divízia (v skutočnosti len brigáda) Funck tam už od poludnia neustále odrážala útoky ruských poľných strelcov i radovej pechoty, podporované presilou troch delostreleckých batérií. Obidva pluky ľahkých strelcov utrpeli nemalé straty. Práve sem, do miesta dotyku saskej a rakúskej línie, zabezpečenom len úzkou lesnou cestou cez močiar, smeroval po 5. hod. rozhodujúci útok ruských síl. Jednotky Funckovej divízie tvorilo v tom čase už len asi 2 000 bojascapných mužov. Ruské dragúnske pluky Starodub a Taganrog zahájili spoločný všeobecný útok na saskú ľahkú pechotu, podarilo sa im v prvých minútach posekať a rozohnať celú jednu stotinu pod velením kapitána Lindemanna, ktorý padol do zajatia. Saskí pešiáci napriek tomu neustúpili, ale po skupinách napriek streľbe ruských ostrostrelcov a delostrelectva vytvorili karé na obranu proti jazdectvu.⁵⁷ Generál Funck sformoval do štvorcov aj svoje granátickej prápory a prikázal veliteľovi delostrelcov Auenmüllerovi palbou nepriateľských dragúnov zahnať. Chladnokrvný major počkal s pokynom až do posledného okamihu a kartáčovou salvou sa mu podarilo dragúnsky útok zastaviť. Dragúni utrpeli straty, ale dokázali sa usporiadane stiahnuť. Ruský tlak však silnel a sústreďoval sa na saskú batériu. Keďže generál Funck vedel, že bez delostreleckej podpory nemá šancu útoky ruského ťažkého jazdectva odraziť, poslal opäť po posily za veliteľom VII. zboru. Ten mu navela poskytol švadrónu 6. husárskeho pluku, ktorá mala svojou prítomnosťou odrádzať útoky ruských strelcov. Generál Funck zároveň poslal dve stotiny granátickej práporu Spiegel do rojnice na podporu vyčerpaných ľahkých strelcov a zvyšok práporu v kolóne sformoval za nimi. Napriek týmto opatreniam sa saský veliteľ len s vypätím bránil útoku veľkej prevahy 7 práporov a 8 švadrón Ščerbatovovej divízie.⁵⁸

Generál Schwarzenberg sa v tej chvíli nachádzal v Podubní, v strede spojeneckých vojsk a jeho štábný dôstojník kapitán gróf Latour zabezpečoval osobne kontakt s Reynierom veliacim na pravom krídle. Zo svojej nižšej polohy síce nedoviedel až na výšinu, ale dokázal včas rozpoznať kritickú situáciu Funckových jednotiek. Uvoľnil preto tri saské delá poskytnuté ráno Rakúšanom v Gorodečnej a nechal ich prepraviť cez les k spojencom, kam táto polbatéria pod vedením kapitána Sonntaga dorazila práve včas na odrazenie ďalšieho ruského útoku. Zároveň sa asi o 6, 30 hod. pripravila na rozhodujúci útok rakúska brigáda Hessen-Homburg, ktorá sa od 5 hod. nachádzala v Podubní. Keďže nebol čas vyslať pechotu okľukou cez lesnú cestu na západe, vyrzil 33. peší pluk (Colloredo-Mansfeld) nasledovaný 2. peším plukom (Hiller) do riskantného útoku priamo cez močiar južne od Podubnia, ktorý celý deň postreľovala ruská batéria. Oba pluky tejto brigády mali svoje doplnovacie obvody na území dnešného Slovenska a dá sa preto predpokladať, že ich mužstvo bolo zväčša slovenského pôvodu. Na hrote útoku sa nachádzal prvý prápor 33. pluku vedený bratislavským rodákom majorom Dávidom Porubským, ktorý mal dobyť a zabezpečiť výšiny pre zvyšné tri prápory brigády. Na podporu pešieho útoku zazneli z Podubnia rakúske batérie Siegenthalovej divízie a za dedinou sa Mayerova brigáda pripravovala rozšíriť prípadný prielom, ktorý vytvoria pluky prvej línie.⁵⁹

Knieža Schwarzenberg osobne ukázal majorovi Porubskému cieľ útoku a prápor vstúpil do močiarov. Blato siahalo pešiakom až po pás, takže boli nútení brodiť sa s puškami nad

57 BOGDANOVIČ, ref. 3, s. 311.

58 FUNCK, ref. 15, s. 91-92.

59 ÖStA KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

hlavou a presúvať sa od jedného relatívne suchšieho a stromami porasteného ostrovčeka k druhému. Ruské batérie a pešiaci Vladimirovského radového a 28. ľahkého pluku si rakúsky postup okamžite povšimli a čoskoro sa medzi rakúskymi vojakmi rozprskovali gejzíry dopadajúcich striel. Po dosiahnutí úpätia výšin napadli Porubského roztrúsené jednotky dragúni, naberajúc rýchlosť pri útoku z kopca. Len s vypätím všetkých síl sa pešiakom 33. pluku podarilo utvoriť hlúčky (Klumpen) a odraziť nájazd ruského jazdectva. Vidiac neúspech dragúnov, vyslal generál Ščerbatov do boja aj pechotu, čím sa ale uvoľnil tlak na Funckových Sasov. Vzápätí boli ruskí pešiaci odrazení 2. práporom 33. pluku, ktorý prebrodil močiar v stopách svojich kamarátov a útokom 2. pešieho pluku, ktorý vpadol Rusom do boku.⁶⁰ Útok radovej pechoty podporovali presnou strelbou od Podubnia poľní strelci 7. práporu a varaždínski hraničiari.⁶¹ Krátko nato dosiahli víťazní rakúski pešiaci výšiny a spojili sa s Funckovými jednotkami. Nad severozápadným okrajom bojiska sa rozľahlo mohutné „Vivat!“⁶² a spojenci nastúpili o ôsmej hodine na záverečný útok, do ktorého sa zapojila aj Lilienbergova brigáda pod Bianchiho vedením. Saskí strelci v rojniciach vyrazili do útoku podporovaní kolónami Sahrových granátnikov. Vpravo od nich postupovali práporové kolóny rakúskych peších plukov č.19 a č.48 podporované palbou batérie nadporučíka Austa. Na opačnej strane útočili na ruský bok pešie pluky č.2 a č.33. Následkom sústredeného útoku saskej a rakúskej pechoty Ščerbatovove jednotky zakolísali a urýchlene sa siahli. Obsadením posledného ruského oporného bodu – budovy majeru – sa podarilo spojencom ovládnuť celú severnú časť bojiska, vtedy však ďalšie bojové akcie prerušila tma a celková vyčerpanosť jednotiek. Ruská prevaha v jazdectve na južnom krídle znemožnila účinné prenasledovanie a pešie jednotky sa dokázali stiahnuť vo vzornom poriadku aj s celým delostrelectvom. Generál Tormasov sa obával, že by mohol byť odrezaný od Volyne, a preto sa rozhodol ustúpiť na juh smerom k jednotkám Chovanského a Čaplica.⁶³

Bojové pole ovládli spojenci, ale pocit víťazstva prichádzal len pomaly. Všade naokolo ležali mŕtvi a ranení, ktorí sa stenavými hlasmi dožadovali vody. Paradoxne, napriek všadepřitomným močiarom a vlhku, chýbala najmä pitná voda, ale i strava a krmivo pre kone, keďže zásobovací trén zostal na severe, ďaleko od bojiska. Sasi i Rakúšania boli natoľko vyčerpaní po 15 hodinách bitky, že napriek nočnému chladu nedokázali ani pozbierať drevo na oheň. Roztrúsení vojaci hľadali svoje jednotky a svojich kamarátov, blúdiac v hustej hmle, ktorá zakryla celú oblasť. Noc bola z času na čas prerušená sporadickou strelbou, svedčiacou o tom, že kozácke zadné hliadky ustupujúcich Rusov nie sú ďaleko. Generál Funck otvorene priznáva, že ak by „*Rusi počas tejto noci vyslali stovku kozákov, celý zbor by rozprášili a ukoristili by aj celé saské delostrelectvo.*“⁶⁴

Straty oboch strán neboli malé. Rakúsky zbor mal 149 mŕtvych, 988 ranených a 69 nezvestných či zajatých (spolu 1 206 vojakov). Z tohto počtu mali najväčšie straty pešie pluky č.19 (46 mŕtvych a 373 zranených) a č. 33 (42 mŕtvych a 312 zranených), čo predstavovalo 64 % všetkých rakúskych strát.⁶⁵ Saské straty boli 177 mŕtvych, 659 ranených a 53 zajatých

60 *Geschichte des k.u.k. Infanterie-Regimentes Nr.2.* Wien : Verlag des Regimentes, 1895, s. 331.

61 KANDELSDORFER, K. *Geschichte des k. u. k. Feldjäger Bataillon Nr. 7.* Bruck : Verlag des Regimentes, 1896, s. 58.

62 FUNCK, ref. 15, s. 92.

63 GEBLER, ref. 43, s. 55-56.

64 FUNCK, ref. 15, s. 94.

65 EBHARDT, F. *Geschichte des k. k. Infanterieregimentes Nr. 33.* Weißkirchen : Verlag des Regimentes, 1888, s. 547 a WEISSENBACHER, V. *Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regimentes Nr. 19 Erzherzog Franz Ferdinand*

(spolu 889 vojakov). Najväčšie straty utrpeli 1. a 2. ľahký strelecký pluk (spolu 95 mŕtvych a 406 ranených).⁶⁶

Ruské straty boli o niečo vyššie – asi 3 000 mužov, z toho 300 zajatých.⁶⁷ Samotný Tormasov v depeši do St. Peterburgu označoval bitku pri Gorodečnej za svoje víťazstvo a zámerne uviedol nižšie straty: 1 300 mŕtvych a ranených. Zároveň odhadol silu svojej armády na 16 000 mužov, čo očividne nezodpovedalo skutočnosti, najmä ak uvážime, že sa k nemu neďaleko Kobrinu pridalo najmenej 10 000 vojakov generálov Čaplica a Chovanského. Negatívnym následkom tejto depeše bola aj Napoleonova nedôvera voči informáciám, ktoré dostával od Schwarzenberga: francúzske hliadky totiž Tormasov report zachytili a cisár na jeho základe predpokladal, že spojené rakúsko-saské jednotky nebudú mať problém 3. armádu definitívne poraziť.⁶⁸

Ak zoberieme do úvahy splnenie vytýčených cieľov, bola bitka pri Podubní nesporne Schwarzenbergovým a Reynierovým víťazstvom. Rakúsko-saskej armáde sa podarilo ovládnuť bojisko, donútiť Tormasova na ústup späť do Volyne a obnoviť spojenie s Varšavským veľkovojevodstvom. Zároveň však išlo o víťazstvo len čiastočné, pretože 3. armáda v žiadnom prípade nebola zničená. Zostala bojaschopnou silou, ktorá sa počtom vyrovnala spojeneckým jednotkám. Príčinou porážky generála Tormasova boli najmä dve kardinálne chyby. Predovšetkým nedokázal v deň bitky zhromaždiť všetky dostupné oddiely. S jednotkami generálov Čaplica a Chovanského, vzdialených asi 55 km, by získal ruský veliteľ značnú prevahu a víťazstvo spojencov by bolo len ťažko dosiahnuteľné. Druhou chybou ruského generála bolo zanedbanie prieskumu svojho ľavého krídla a ignorovanie možnej prístupovej cesty cez Kuvačiský les, ktorá viedla priamo do jeho ľavého boku a tyla. Tormasov sa spoliehal na svoje silné defenzívne postavenie nad Gorodečnou, ktoré vskutku vybral majstrovsky, pretože sa ho rakúske vojská ani nepokúsili dobyť. Takisto preukázal veliteľ 3. armády značné taktické schopnosti, keď dokázal účelne nasadiť všetky svoje sily, niekoľkými silnými útokmi vážne ohrozil integritu spojeneckej línie a napriek negatívnemu výsledku bitky opustil bojisko za boja, plne bojaschopný a bez straty jediného dela.

Spojeneckí velitelia dosiahli významné víťazstvo, najmä vďaka solídному prieskumu a odvážnemu rozhodnutiu vyslať takmer polovicu síl po úzkej lesnej ceste k obchvatu Rusov. Vysokú profesionálnu pripravenosť preukázali delostrelci, keď dokázali čeliť mohutnejšej salve ruských 12-librových diel a udržať vysokú presnosť strelby. Pochvalu hlavného veliteľa si vyslúžili najmä pešie pluky č. 19 a č. 33, ktoré napriek vysokým stratám dokázali v súčinnosti s jednotkami generála Funcka nakoniec zlomiť ruský odpor v najtvrdších bojoch bitky. Knieža Schwarzenberg neopomenul vo svojom hlásení panovníkovi vyzdvihnúť predovšetkým podmaršala Bianchiho, ktorého považoval za svojho najschopnejšieho podriadeného a princa hessensko-homburského, ktorý viedol svoju brigádu do rozhodujúceho útoku.⁶⁹ Generál Schwarzenberg v súlade so svojím právom udeľovať povýšenia a vyznamenania preto preňho u cisára Františka vymohol vlastníctvo Alvinzyho pešieho pluku.⁷⁰ Rakúsky cisár vyhovel žiadosti a k 7. septembru menoval generálmajora Hessen-Homburg za

von der Errichtung 1734 bis 1896. Wien : Verlag des Regiments, 1896, s.418. ako aj ÖSta KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/76/2.

66 ÖSta KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/Ad 162b.

67 GEBLER, ref. 43, s. 57.

68 SCHWARZENBERG, Karl Fürst v. *Feldmarschall Fürst Schwarzenberg. Der Sieger von Leipzig.* Wien : Verlag Herold, 1964, s.169.

69 ÖSta KA, AFA, č.k.1513, č.j. 1812/8/349.

70 Poľný maršal Alvinzy umrel v roku 1810 a post majiteľa bol teda dva roky voľný.

majiteľa 19. pešieho pluku, čo mužstvo prijalo s nadšením.⁷¹ V tomto termíne boli povýšení aj plukovník Suden za vedenie ľahkej pechoty pri Kozibrode a starý plukovník Andrassy, veliteľ 33. pešieho pluku, obaja obdržali najnižšiu generálsku hodnosť.⁷² Zo saských dôstojníkov boli krížmi rádu sv. Henricha ocenení plukovník Tettenborn, veliteľ 2. ľahkého strelčského pluku, a velítelia delostreleckých batérií major Auenmüller a kapitán Sonntag.⁷³

Napriek komplikovanému rozťiahnutiu bojovej línie a zložitému terénu sa spojencom úctinne darilo koordinovať svoje sily, čo bola predovšetkým zásluha neúnavného grófa Latoru, ktorého zápal a energiu oceňovali obaja spojeneckí velítelia.⁷⁴ Generál Reynier dokázal svojou rozhodnosťou a rozvahou udržať útočný moment a iniciatívu na pravom krídle spojencov, aj keď jeho zložitá a chladná nátura nevyvolávala u jednoduchých saských vojakov veľké nadšenie. Aj saskí generáli sa dostávali do pomykova, keď ich otázky či odporúčania narážali na nehybný a zachmúrený výraz na tvári francúzskeho generála.⁷⁵

Ani spojeneckí velítelia sa nevyhli zásadným chybám. Reynierov obchvatný útok prišiel trochu priskoro, v čase, keď mal francúzsky generál k dispozícii len Gablenzov predvoj a Leçoqovu divíziu. Funckove, Lilienbergove ani Zechmiesterove jednotky sa ešte nenachádzali v určených pozíciách. To umožnilo Tormasovovi reagovať a paralelne k spojeneckým posilám prisúvať z pravého krídla ruské oddiely. Generál Schwarzenberg zase nedokázal dôraznejšie podporiť Reyniera pri jeho obchvate. Opatrný rakúsky veliteľ ponechal príliš veľa svojich jednotiek v zálohe – pri Podubní mal k dispozícii Mayerovu a Hessen-Homburgovu brigádu, za Žabinom mohutnú Liechtensteinovu brigádu. Rovnako nečinne stáli za Gorodečnou Frimontove sily, s výnimkou delostreleckej zálohy a Sudenovej brigády. Môžeme len predpokladať, aký priebeh by mala bitka, ak by bolo Frimontovi umožnené dôrazne, aj za cenu strát, o piatej popoludní pri Gorodečnej preraziť cez slabé ruské sily a rozvinúť odpočítané jazdeckvo (dva dragúnske pluky a jeden husársky pluk) na útok do tyla plne vyťažených ruských síl. Z rakúskeho zboru sa do bojov 12. augusta vôbec nezapojilo až 11 práporov a 14 švadrón, čo predstavovalo asi 29 % spojeneckých síl. Ďalšou chybou, ktorej sa však za danej situácie dalo len ťažko vyhnúť, bol nedostatok iniciatívy na prenasledovanie ustupujúcich Rusov, ku ktorému sa rakúsky veliteľ z obavy z neznámeho terénu radšej neodhodlal. To umožnilo Rusom opustiť bojisko bez strát a zníženia morálky.

Víťazstvo rakúskeho zboru a jeho saských spojencov pri Podubní malo aj politické následky. Knieža Schwarzenberg zaslal 14. augusta Napoleonovi podrobnú správu o svojom víťazstve a naznačil mu svoj zámer prenasledovať nepriateľa. Francúzsky cisár reagoval blahoprajnou depešou z 24. augusta, v ktorej nešetril pochvalami – odmenil Schwarzenberga sumou 500 000 frankov a vyžiadal si od neho mená dôstojníkov, ktorých chcel vyznamenať radom Čestnej légie.⁷⁶ V osobnom liste cisárovi Františkovi s rovnakým dátumom, žiadal pre generála Schwarzenberga hodnosť poľného maršala. Napriek pochvalným výrokom je za Napoleonovými slovami cítiť najmä obratného politika. Bol presvedčený, že víťazstvo

71 WEISSENBACHER, V. *Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regimentes Nr. 19 Erzherzog Franz Ferdinand von der Errichtung 1734 bis 1896*. Wien : Verlag des Regimentes, 1896, s.419.

72 ÖSta KA, AFA, č.k.1514, č.j. 1812/9/337.

73 FUNCK, ref. 15, s. 98.

74 Tamže, s. 82.

75 Tamže, s. 91. Dokazuje to napríklad jeho reakcia na úpenlivú žiadosť generála Funcka o podporu jazdeckva. Dlhým cvalom udýchaný Funckov pobočník tlmočil prosbu svojho nadriadeného a dostalo sa mu len letmého pohľadu a bezvýraznej odpovede: „Čo ma zase hnevá? Má predsa udržať [Kuvačický – pozn.T. S] les.“ Napokon predsa poslal Funckovi švadrónu Blankensteinových husárov.

76 ÖSta KA, AFA, č.k.1514, č.j. 1812/9/337b.

nad Tormasovom ukáže silu protiruskej koalície. V spomínanom liste cisárovi Františkovi, okrem slov chvály na Schwarzenberga, žiadal Napoleon doplnenie strát, ktoré Rakúšania utrpeli, ba dokonca navýšenie počtu vojakov o 6 000 mužov pechoty a 3 000 jazdcov.⁷⁷ Podľa záznamov Calouincourta, začlenil Napoleon rakúske víťazstvo do svojich ďalekosiahlych plánov: „*Táto správa dáva víťazstvu nové farby. Tie výstrely [od Podubnia – pozn.T.S] bude počuť až v St. Petersburgu, v trónnom sále môjho brata Alexandra. A je to dobrý príklad pre Prusov. Podráždi to ich zmysel pre česť.*“⁷⁸ Radosť z rakúsko-saského víťazstva nad 3. ruskou armádou však kalila neschopnosť jeho vlastných jednotiek prinútiť Rusov k rozhodujúcej bitke, o ktorú sa snažil od prvého dňa ruského ťaženia. „*Vidíte, že sa títo úbožiaci nechali poraziť ešte aj od Rakúšanov!*“, poznamenal štiplavo a voči Rakúšanom pohrdavo pred dôstojníkmi svojho štábu.⁷⁹

Vzhľadom na zlú finančnú situáciu svojho zboru knieža Schwarzenberg prijal ponúknutú sumu, ale návrh na francúzske vyznamenania prešiel spočiatku jednoznačným odmietavým mlčaním, a až na opakujúcu sa žiadosť odpovedal, že armáda bojuje za svoju vlasť a svojho panovníka, ktorý statočnosť v boji odmeňuje podľa svojho uváženia.⁸⁰ Cisár František si v zhode s Metternichom nehodlal pribuhnúť neustále pootvorené zadné dverka k budúcej spolupráci s Ruskom a v duchu tajného dorozumenia s ruským cárom Alexandrom, ponechal žiadosť na posilnenie zboru bez odpovede. Na maršalskú palicu si tak knieža Schwarzenberg počkal až do 2. októbra, keď jej udelenie v súvislosti s porážkou Rusov pri Podubní už nemohlo vyvolať negatívny ruský postoj.⁸¹

Bitka pri Podubní znamenala významné víťazstvo ruského ťaženia. Rakúsko-saské sily ho využili na zatlačenie ruskej armády do Volyne až k rieke Styr, kde až do druhej polovice septembra Tormasova blokovali. Napoleonov rozkaz tak knieža Schwarzenberg splnil k plnej spokojnosti francúzskeho cisára, ktorý medzičasom dosiahol víťazstvo pri Borodine, aj keď postrádalo definitívnosť bitiek pri Slavkove, Jene či Wagram. Ruský cár Alexander však skrížil Napoleonove plány, keď ani po obsadení Moskvy nereagoval na návrhy na uzavretie mieru. Naopak, ruské armády si dopĺňali početné stavy a plánovali protiofenzívu. Súčasťou plánu bol aj opätovný útok generála Tormasova, ktorému z Balkánu prišla na pomoc 40-tisícová armáda admirála Pavla Vasilieviča Čičagova. Ruské ťaženie prešlo do ďalšej fázy a spojené rakúsko-saské sily pod vedením kniežaťa Schwarzenberga museli brániť svoje postavenie proti dvojnásobnej presile ruských jednotiek.

T. SLEZÁK: DIE SCHLACHT BEI PODUBNIE

(Der erste Sieg des österreichischen Auxilliarkorps im Russlandfeldzug im Jahre 1812)

Obwohl sich viele Historiker mit dem französischen Feldzug nach Russland im 1812 auseinander gesetzt haben, nur wenige haben sich auch der Teilnahme des österreichischen Hilfskorps unter der Führung des Fürsten Karl Phillip von Schwarzenberg gewidmet. Das 30 000 Mann starke Korps wirkte während des Feldzuges auf der äußerst rechten Flanke der Großen Armee und seine Partizipation

77 FISCHER, J. *Feldmarschall Fürst Schwarzenbergs Verhalten im Feldzug des Jahres 1812 gegen Russland*. Dissertationsarbeit. Wien, 1950, s. 86.

78 Citované podľa: KOVAŘÍK, ref. 58, s. 139.

79 SÉGUR, P.von. *Napoleon und die Große Armee in Rußland*. Birsfelden-Basel : Schibli-Doppler Verlag, 1980, s. 99.

80 ÖStA KA, AFA, č.k.1514, č.j. 1812/9/337.

81 Österreichisches Staatsarchiv, Kriegsarchiv, Hofkriegsrat, č.k.1812 G1, č.j. 44/92.

sowie Operationsrichtlinien wurden durch den gegenseitigen Bündnisvertrag definiert, der zwischen Österreich und Frankreich am 14. März 1812 in Paris abgeschlossen wurde. Für die österreichische Seite wurde das Abkommen durch den Botschafter in Paris, General der Kavallerie Fürst Schwarzenberg, unterzeichnet, der später auf Drängen des Wiener Hofes auch die Funktion des Korpskommandanten übernommen hat. Schwarzenberg wurde so vor eine komplizierte Aufgabe gesetzt, wenn er als kommandierender General direkt dem französischen Kaiser unterstellt wurde und Napoleons Befehle möglichst tadellos auszuführen suchte, wurde aber gleichzeitig von Graf Klemens Metternich und Kaiser Franz I. ermahnt nur einen Scheinkrieg zu führen, um geheim die diplomatische Beziehungen zu Russland erhalten zu können.

Gegenüber den einzelnen Korps des napoleonischen Heers standen der Grenze entlang drei russischen Armeen – die Erste, Zweite und Dritte Westarmee. Während die ersten zwei der Hauptmacht Napoleons die Stirn bieten sollten, die 3. Westarmee (37 000 Mann stark) unter der Führung von General der Kavallerie Alexander Petrovič Tormasov wurde beauftragt gegen den rechten Flügel der Großen Armee zu operieren und im günstigen Augenblick gegen die Hauptoperations- und Nachschublinie der Franzosen zu drängen. Die Absicht und Stärke dieser Armee wurde von Napoleon am Anfang der Invasion unterschätzt: der französische Kaiser bestimmte deshalb nur das sächsische VII. Korps geführt von Divisionsgeneral Jean Ebenezer Reynier (17 000 Mann stark) zur Deckung seines rechten Flügels und befahl dem Fürsten Schwarzenberg sich der französischen Hauptmacht anzuschließen und in das Innere von Russland vorzurücken.

General von Schwarzenberg kam dem Befehl nur ungefällig nach, weil er durch seine leichten Kavallerie-Vorposten über das Vorrücken der Armee Tormasovs informiert wurde und richtig vermutete, dass die Sachsen allein nicht imstande waren die Russen aufzuhalten. Das wurde bestätigt, wenn sich am 26. Juli 1812 die sächsische Brigade Klengel hoffnungslos von überlegenen Kräften des russischen Kavallerie-Generals Karol Osipovič Lambert umzingelt fand und nach einem 10-stündigen Kampf die Waffen niederlegen musste. General Reynier erkannte die Gefahr, dass die französische Hauptarmee beim Vorrücken zur Moskau von ihren Stützpunkten abgeschnitten werden konnte und bat das österreichische Korps um Unterstützung.

General Schwarzenberg stellte sofort sein Marsch zur Hauptarmee ein, kehrte um und nahm die einzelnen Truppenteile des zurücktretenden sächsischen Korps auf. Er übernahm das Kommando über die beiden verbundenen Korps (was später Napoleon billigte) und entschloss sich dem Feind eine Entscheidungsschlacht liefern. Die Hauptkräfte von Tormasovs Armee standen bei Antopol mit zwei Avantgardeeinheiten unter den Generälen Lambert und Čaplic vorgeschoben nach Nordwesten beziehungsweise Nordosten. Dem österreichisch-sächsischen Plan nach sollten beide russischen Vorhutdivisionen zurückgedrängt damit die Verbündeten mit russischen Hauptkräften in Kontakt stießen konnten. Am 8. August ist das Treffen bei Signeviče stattgefunden, in dem österreichische Divisionen Bianchi und Siegenthal die Avantgarde unter Čaplic zum Rückzug nach Süden gezwungen haben, bei dem sich der russische General effektiv der Tormasovs Hauptarmee entfernt hat. Danach konzentrierte sich Fürst Schwarzenberg auf die zweite Avantgardeeinheit, die unter der Führung von General Lambert in Pružany stand. Der erfahrene russische Kommandeur konnte sich zwar vor der Übermacht der Verbündeten in eine gut wehrbare Position bei Kozibrod zurückziehen wurde aber schließlich am 11. August durch den Umfassungsangriff der Infanterieregimenter Nr.39 und Nr.58. zum Rückzug genötigt.

Inzwischen wurde russischer Oberbefehlshaber über die offensive Bewegungen von Schwarzenberg informiert und versuchte seine Armee bei dem Dorf Gorodečna konzentrieren. Die Division unter Čaplic zog sich aber nach dem Treffen bei Signeviče zu weit nach Süden und konnte deshalb an der Schlacht nicht teilnehmen und die Verbündeten versammelten deshalb auf dem Schlachtfeld eine zahlenmäßige Übermacht.

General Tormasov besetzte in der Früh am 12. August 1812 eine sehr vorteilhafte defensive Position auf den Anhöhen die sich südlich von Dörfnern Podubnie und Gorodečna ausdehnen. Am Fuße der Anhöhen erstreckten sich morastige Bachufer, die nur auf Dämmen bei den beiden Orten passierbar waren. Links von den Anhöhen lag der Wald von Kuvacice, den der russische Kommandeur

als undurchdringlich geschätzt hat. Fürst Schwarzenberg ließ seine Regimenter in der Nacht hinter den Dörfern Podubnie und Gorodechna biwakieren und bereitete mit dem französischen General Reynier den Schlachtplan vor. Die Hauptrolle sollte das sächsische Korps verstärkt durch die österreichische Brigaden Lilienberg, Fröhlich und Zechmeister übernehmen. Während die österreichischen Divisionen Frimont und Trautenberg den Eindruck erwecken sollten, dass der Hauptangriff gegen Gorodečna stattfindet, Reyniers rechter Flügel sollte einen Umfassungsangriff durch den Wald von Kuvacice durchführen und die linke Flanke und Rücken von Tormasov bedrohen.

Die erste Phase des Planes verlief tadellos, Reyniers Brigaden waren aber nicht im Stande koordiniert den Angriff durchzuführen, und Tormasov wusste daher sein Vorteil der inneren Linien auszunutzen und konnte die Verbündeten stufenweise in den Kampf verwickeln. Die Entscheidung der Schlacht kam um 6:30 Uhr nachmittags in der Mitte, dem Dorf Podubnie gegenüber, wo sich die sächsische und österreichische Linie berührte. Auf dieser Stelle versuchte der russische Kommandeur durch den Einsatz seiner Reserven den Sieg davontragen. Weil sich die sächsische leichte Infanterie hier nicht mehr lange halten konnte, ordnete General Schwarzenberg der Brigade unter der Führung von Generalmajor Prinz von Hessen-Homburg einen riskanten Angriff an. Der beiden Infanterieregimenter der Brigade (IR Nr.33. und IR Nr.2; beide hatten ihre Werbebezirke auf dem Gebiet der heutigen Slowakei) sollten den Morast unter dem Beschuss von zwölf russischen Geschützen durchwaten und die feindliche Linie durchbrechen. Die Brigade hat trotz schwerer Verluste den Auftrag erfüllt, was die russische Armee zu einem eiligen aber durchaus geordneten Rückzug gezwungen hat.

Die Verbündeten haben zwar das Schlachtfeld beherrscht, die feindliche Armee war aber vom weiten nicht vernichtet. General Tormasov ordnete einen Rückzug zu seinen Stützpunkten am Styr an, die österreichisch-sächsische Truppen folgten ihm nach, um sicherzustellen, dass Napoleons Nachschublinien nicht mehr gefährdet wurden. Die Schlacht von Podubnie ermöglichte zwar Napoleons Sieg bei Borodino, verwickelte aber gleichzeitig das österreichische Hilfskorps in hartnäckige Kämpfe, die durch Mitwirken vom russischen Winter zur einen endgültigen Niederlage führten.

